

#egészségügy #élveszületés #halálozás

Megjelenés: 2018. június 29.

200 éve született Semmelweis Ignác, az anyák megmentője

Semmelweis Ignác 1847-ben bevezetett higiéniai intézkedéseinek hatására csökkent a gyermekági lázban elhunytak száma a szülészeti osztályokon. 2016-ban szüléssel közvetlenül összefüggő okok miatt 9 nő hunyt el. Ugyanebben az évben naponta átlagosan 254 gyermek született, 55%-uk édesanyja 25–35 év közötti volt, a legtermékenyebbek a 30–34 évesek voltak.

A 19. században a szülések miatti magas anyai halálozás legfőbb oka a gyermekági láz volt. Az intézményekben való szülés elterjedése és a kórbonctan tudományának fellendülése a betegség járványszerű előfordulásához vezettek, mivel a boncoló orvosok kezükön átvitték a fertőzést a betegekre, köztük a szülő nőkre is. Oliver Wendell Holmes amerikai orvos már 1843-ban azt állította, hogy az orvosok terjesztik a betegséget. Négy évvel később Semmelweis Ignác kimutatta, hogy a kórházak rossz higiéniai körülményei, a tisztaság és az orvosok kézfertőtlenítésének hiánya okozza a gyermekági láz miatti halálozások magas előfordulását a szülészeti osztályokon, és javasolta a klórmeszes kézmosás bevezetését.

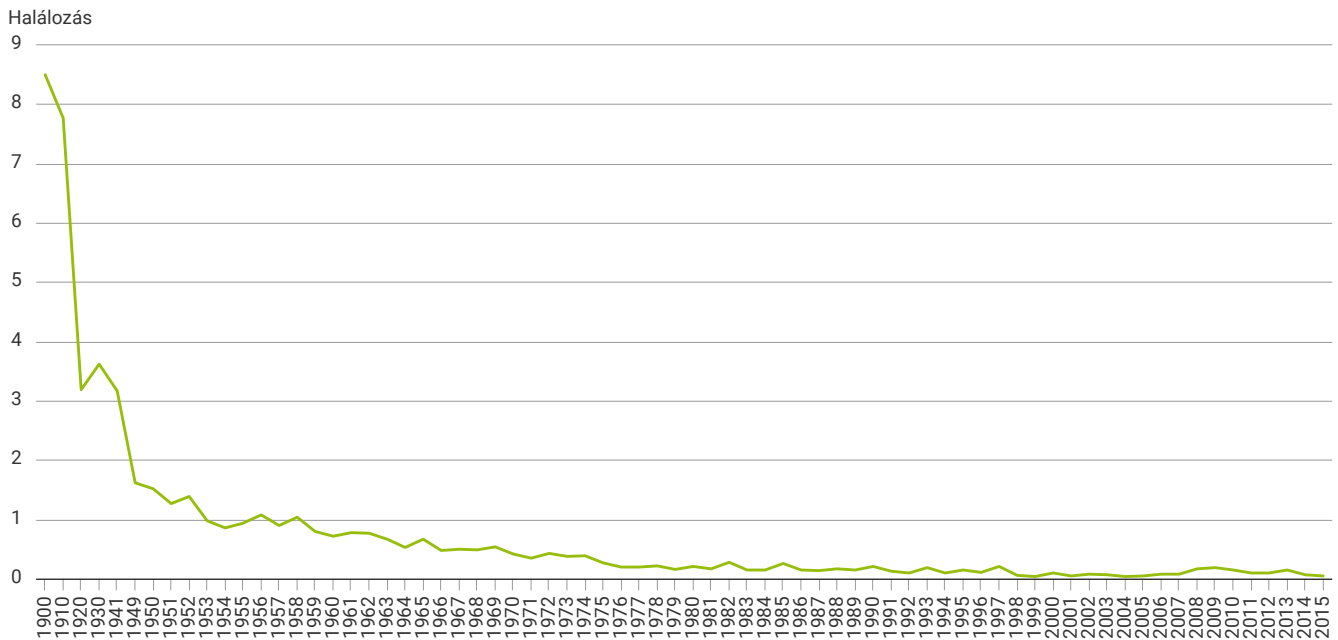
Az aszepszis hatása, 1846

Megnevezés	Bécsi I. klinika	Bécsi II. klinika	Párizsi Dubois kórház	Dublini szülőkórház
Szüléseket vezetők	Orvosok	Bábák	Orvosok	Orvosok
Kórbonctan működik-e?	Igen	Nem	Igen	Nem
Anyák halálozási aránya, %	11,4	2,8	4,0	0,8

Nézeteivel nem tudott áttörést elérni, még a statisztikai adatok és a keze alatt javuló halálozási mutatók sem győzték meg a kortársakat. Ez csak Semmelweis halálát követően, a Pasteur munkásságához kapcsolódó, az antiszeptikus sebészeti eljárásokat feltaláló és meghonosító angol Joseph Listernek sikerült.

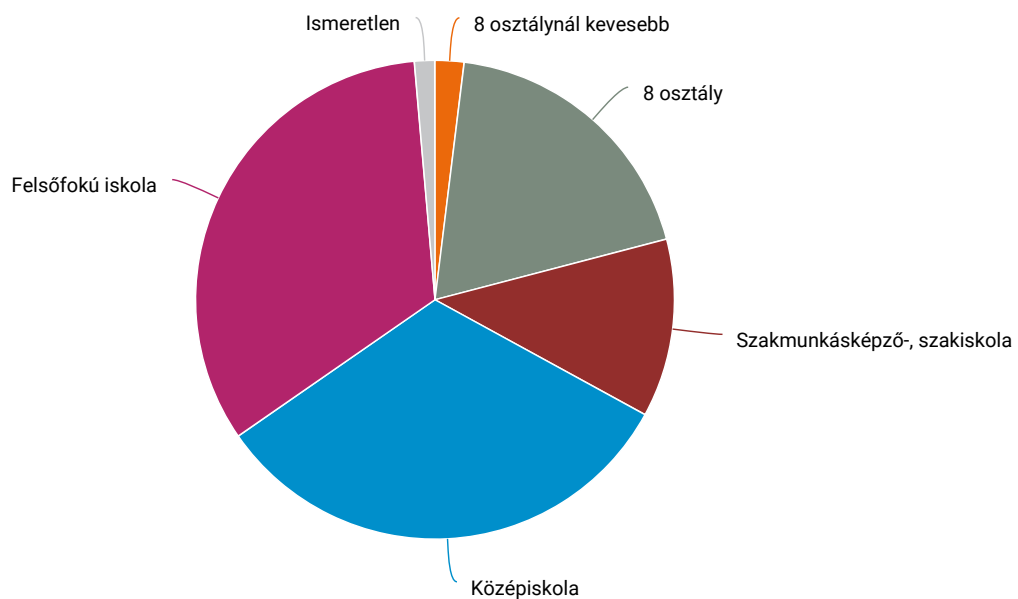
Hivatalos magyar adatok a nők szülés körüli halálzásáról az 1800-as évek vége óta vannak. 1896-ban százezer nőtől 1 halt meg szülésből származó betegségben. 2016-ban a terhesség, szülés és gyermekágy betegségeiben 1 millió nőtől 2 halt meg Magyarországon. A vetélés és terhességmegszakítás kivételével szüléssel közvetlenül összefüggő okok miatt 2016-ban 9, közvetett szülészeti halálok miatt 2 nő halt meg.

Szülések, terhességi, szülési és gyermekágyi szövődmények miatt meghalt nők ezer élveszületésre jutó halálzása

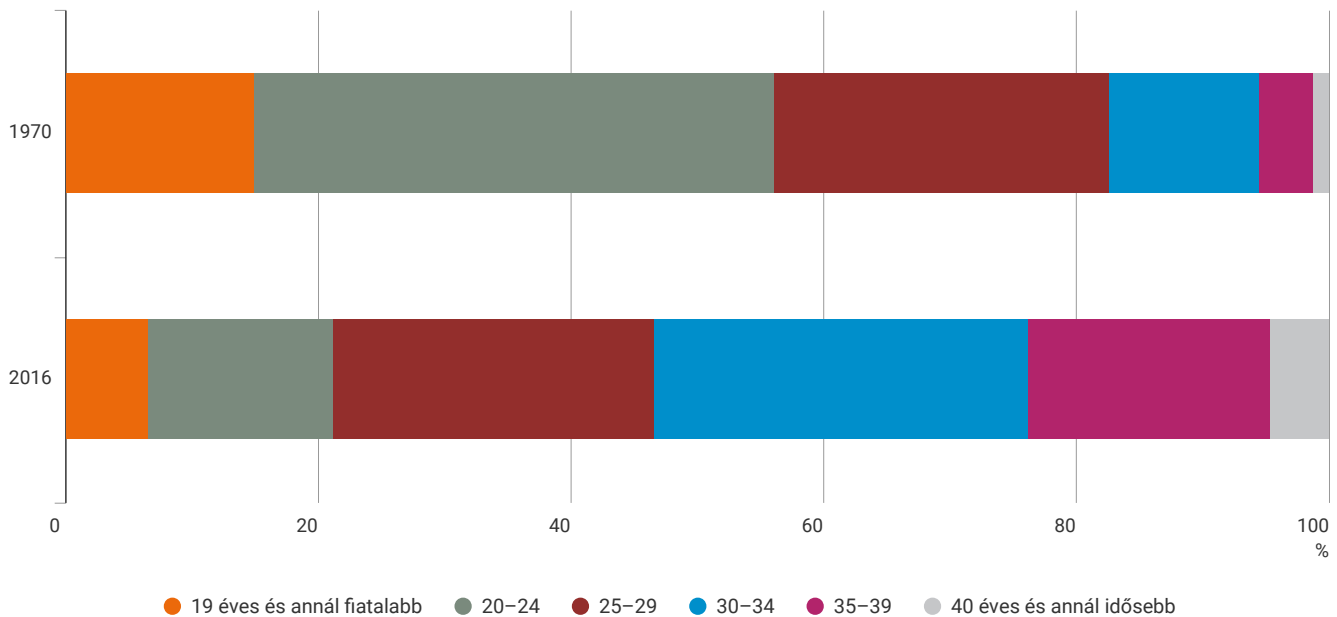
Magyarországon a születések számában a háborút, majd a Ratkó-korszakot követően az 1970-es évek közepén volt az utolsó nagyobb fellendülés. A háború után 1954-ben született a legtöbb gyermek – 223 347, ezer lakosra számítva 23,0 –, az 1970-es években pedig 1975-ben – 194 240, ezer lakosra számítva 18,4 – volt a születési csúcs. A legalacsonyabb születésszámot a 2011-es év hozta, amikor 88 049 baba született (ezer lakosra számítva 8,8). 2017-ben 91 600 újszülött jött a világra élve (ezer lakosra számítva 9,4), 53%-kal kevesebb, mint 1975-ben, és 1,6%-kal kevesebb, mint az előző évben. 2016-ban naponta átlagosan 254 gyermek született, míg 1970-ben 416.

Élveszületések az anya iskolai végzettsége szerint, 2016

A 2016-ban szülő nők átlagos életkora az első gyermekük születésekor 28,4 év volt, 5,8 évvel több, mint az 1970-ben szülő társaiknak. 1970-ben a legtöbb gyermeket a 20–24 évesek hozták világra ezer megfelelő korú nőre számítva, az ez évben születettek 41%-át. A gyermekek 68%-ának a 20-as éveikben járó nők adtak életet. Napjainkra a gyermekvállalás ideje kitolódott, 2016-ban a 30–34 év közötti lett a legtermékenyebb kor, az e korcsoportba tartozók születték a gyermekek 30%-át. A gyermekek 55%-át a 25 és 35 év közöttiek születték.

Élveszületések megoszlása az anya életkora szerint

Fogalmak

Szülés: a magzat világrahozatala, a terhesség eredményének az anya testétől történő elválása vagy elválasztása a 24. betöltött terhességi hét után. Szülésnek számít továbbá, ha a magzat a 24. betöltött terhességi hét előtt születik és a szülés után az életnek valamilyen jelét adja (mint légzés vagy szívműködés, illetőleg köldökzsinór-pulzáció), tekintet nélkül arra, hogy mennyi ideig volt az anya méhében és mennyi ideig élt.

Élveszületés: olyan magzat világrajövele, aki az életnek valamilyen jelét adja, tekintet nélkül arra, hogy mennyi ideig volt az anya méhében és mennyi ideig élt.

Halálozás: az élet minden jelének végleges elmúlása az élveszületés megtörténte után bármikor, azaz az életműködésnek a születés utáni megszűnése, a feléledés képessége nélkül.

Anyai halálozás: a nő halála a terhesség alatt vagy 1 éven belül a terhesség befejeződését követően, függetlenül a terhesség tartamától, bármely, a terhességgel kapcsolatos, vagy azáltal súlyosbodott okból, kivéve a baleseti és véletlen okokat.

Gyermekági láz (sepsis puerperalis): a szülést követő kevert baktériumos – leggyakrabban Staphylococcus, Streptococcus, Esherichia coli, Pseudomonas) – fertőzés, amikor a kórokozók könnyen bejutnak az erősen igénybe vett méhbe, majd a véráramba. Hatékony kezelés nélkül a legtöbb esetben néhány napon belül szepszis („vérmérgezés”) lép fel, ami végül halálhoz vezet.

Kapcsolódó hivatkozások

Ajánlott oldalak

- Semmelweis Ignác Fülöp: Die Aetiologie, der Begriff und die Prophylaxis des Kindbettfiebers (pdf, 42,7 MB) [<http://mek.oszk.hu/11900/11971/11971.pdf>]
- Máday Lajos: Semmelweis és a statisztika (pdf, 244 kB) [http://mek.oszk.hu/05400/05427/pdf/Semmelweis_statisztika.pdf]
- Koraszülöttek és kis súlyú újszülöttek Magyarországon [https://www.ksh.hu/apps/shop.kiadvany?p_kiadvany_id=993034&p_lang=HU]
- Terhességmegszakítások [https://www.ksh.hu/apps/shop.kiadvany?p_kiadvany_id=1028828&p_lang=HU]
- Demográfiai évkönyv, 2016 [https://www.ksh.hu/apps/shop.kiadvany?p_kiadvany_id=977344&p_lang=HU]

Kapcsolódó táblázatok

- STADAT (Hosszú idősor) – 1.1. Népeség, népmozgalom (1900–) [https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_hosszu/h_wdsd001a.html]
- STADAT (Idősoros éves adatok) – 1.1. Népeség, népmozgalom (1941–) [https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_wnt001b.html]
- STADAT (Évközi adatok) – 1.1. Népmozgalom [https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_wdsd001a.html]
- Tájékoztatási adatbázis – Magzati veszteségek [<http://statinfo.ksh.hu/Statinfo/themeSelector.jsp?page=2&szst=WNM&lang=hu>]
- Tájékoztatási adatbázis – Élveszülések [<http://statinfo.ksh.hu/Statinfo/themeSelector.jsp?page=2&szst=WNS&lang=hu>]

www.ksh.hu